

Bolagsstyrningsrapport 2021 – Länstrafiken i Västerbotten AB

Utvärderingen av styrelsens eget arbete under 2021

Årlig enkät

Styrelsen för Länstrafiken i Västerbotten genomför varje år en enkät där både ordinarie ledamöter och ersättare får svara på ett antal frågor. Resultatet av den enkäten redovisas i bilaga 1 och 2 till denna rapport, svaren är uppdelade på ordinarie ledamöter och ersättare i styrelsen.

Sammanträden under året

Styrelsen för bolaget sammanträder i normalfallet 5 gånger per år, fördelat på både fysiska möten och digitala möten. Under pandemin har möten företrädesvis genomförts digitalt.

Ett extra sammanträdes hölls under november månad för att hantera upphandlingssituationen och fatta beslut om att avbryta pågående upphandling som var under överprövning.

Deltagandet från ledamöterna har varit högt. Bolaget har som princip att välkomna även ersättarna att delta på samtliga sammanträden.

VD är sekreterare på styrelsens sammanträden. Bolaget använder en digital portal/databas för att presentera handlingar, sprida information till ledamöterna samt digitalt signera protokoll.

Förutom styrelsemöten samlades styrelsen i november månad för att delta på strategidag tillsammans med kollektivtrafikutskottet.

Intressen i branschen

I bolagsstyrelsen finns en ordinarie ledamot som sitter i Skellefteå stadshus AB:s styrelse. Då Skellefteå stadshus AB äger Skellefteåbuss AB finns intressen i bolag i branschen.

En ersättare sitter i Skellefteåbuss styrelse som vice ordförande. En annan ersättare sitter i Skellefteå stadshus AB:s styrelse.

I inledningen av året hade vi en ledamot som var anställd hos en av de större trafikoperatörerna i länet, men den ledamoten har avgått.

En ordinarie ledamot har anställning i ett lokalt taxibolag i länet.

Bolaget har bevakat frågan om jäv vid samtliga sammanträden och om risk för jäv misstänks förekomma har berörd ledamot inte deltagit i vare sig diskussion eller beslut. Detta är noterat i protokollen.

Styrelsens utvärdering av VD:s insatser

Hur samarbetet med VD fungerar ingår som en fråga i den årliga enkäten – se bilagorna.

Årsstämma

Årsstämma hålls med ombud för ägaren normalt i juni. Under året har två extra stämmor genomförts, då beslut om ny ledamot behövde fattas efter sommaren, och beslut om försäljning av aktier i Norrtåg AB fattades i december.

Intern kontroll

Bolaget har en upprättad plan för intern kontroll. Uppföljning görs löpande under året, men även via särskilda stickprovskontroller i slutet av året. Resultatet sammanställs och redovisas för styrelsen i december varje år. Styrelsen har inför 2023 gett bolagets VD i uppdrag att utveckla internkontrollplanen med bland annat en analys av risk och konsekvens för de i planen redovisade risk-områdena.

Beslut som av principiell vikt som underställts regionfullmäktige

Regionfullmäktige har under året fattat beslut om att överta ägandet av aktierna i Norrtåg AB.

Utvärdering av samarbete med revisor och lekmannarevision

Det är bolagets uppfattning att samarbetet med valt revisionsbolag fungerar väl. Ett medskick till ägaren är att inför kommande upphandlingar av revisionstjänster ta i beaktning att bolagets verksamhet är mycket komplex för revisorer att sätta sig in i. För att granskningen ska hålla hög kvalitet ser därför bolaget gärna så långa avtalsperioder som möjligt.

Samarbetet med lekmannarevisionen har varit mycket gott. VD och lekmannarevisionen håller löpande avstämningsmöten och på mötet i februari bjuds lekmannarevisionen in för att träffa hela styrelsen. Detta har medfört att hela styrelsen känner att dialogen är god och konstruktiv.

Utvärdering av samarbetet med ägaren

Samarbetet med ägaren kan utvecklas. Bolagets uppfattning är att samarbetet försvårats då den nya regionen bildades. Fram för allt ställs bolaget inför frågor att hantera då representanter för ägaren inte känner till kollektivtrafikens organisation i länet. Bolaget ser dock detta som ett pågående arbete som förbättras löpande.

I dagsläget genomförs löpande avstämningar ca 4 gånger per år för att informera om det ekonomiska läget och den dialogen är väldigt värdefull för bolaget.

Bolaget har också avstämningar vid behov kopplat till ägarfrågor.

Det är också bolagets uppfattning att samarbetet med ansvariga tjänstemän inom kollektivtrafikmyndigheten vid region Västerbotten är mycket gott och förekommer i stort sett på daglig basis.

Bolaget anser dock att ägaren kunde valt en annan strategi för att arbeta fram det nya ägardirektivet som just nu är föremål för behandling. Här kunde man på ett betydligt tidigare stadium bjudit in representanter från bolagets styrelse till dialog.

Det är också bolagets uppfattning att ägaren behöver ta hänsyn till bolagen för olika åtgärder man vidtar, exempelvis för att leva upp till lagstiftningens krav på olika områden. Ett exempel har varit hanteringen av GDPR, dokumenthanteringsplaner och senast kravet på "Visselblåsarfunktion". Den typen av administrativa system blir väldigt betungade för små organisationer och vi ser det som en självklarhet att regionen ska ta hänsyn till bolagens behov och låta oss ta del av de system och rutiner som skapas. Allt i mening att hålla nere kostnaderna för skattebetalarna.

Bolaget har också under många år framfört synpunkter på den tidplan som regionen presenterar inför rapportering av delårsbokslut och bokslut. Tidplanen är för snäv, för att bolaget ska hinna säkerställa en leverans av god kvalitet. Då regionen även kräver att materialet ska vara granskat av bolagets auktoriserade revisor, ställer den snäva tidplanen till det även för dem. Bolaget skulle uppskatta om regionen kan se över tidplanerna i dialog med berörda bolag.

Sammanfattningsvis är det bolagets uppfattning att regionen som ägare behöver se över sin modell för ägarstyrning och bygga upp bättre rutiner.

Uppföljning av de kommunala befogenheterna 2021

I granskningsrapporten för 2019 skrev Mattias Sehlstedt, lekmannarevisor att "Av granskningen framgår att bolagsordning och ägardirektiv saknade uppgifter om bolagets kommunala befogenheter". Översyn pågår av berörda dokument, men i avvaktan på att denna översyn genomförs har vi utvecklat ett underlag för att styrelsen bättre ska kunna ta ställning till om verksamheten utförts i enlighet med gällande styrdokument och inom ramen för den kommunala befogenheten.

Analysen görs utifrån:

1. Ägardirektivet
2. Bolagsordningen
3. Mål i verksamhetsplan 2021
4. Grundprinciper för de kommunala befogenheterna

Länstrafiken i Västerbotten AB (556071-4478)

Ändamålet med bolagets verksamhet enligt gällande bolagsordning § 3

Ändamål	Kommentar	Bolaget har bedrivit verksamhet i enlighet med de kommunala befogenheterna
Är att som ett av kollektivtrafikmyndigheten helägt servicebolag, genom avtal eller på uppdrag av myndigheten – egen regi eller genom avtal med andra trafikföretag - upphandla och bedriva kollektivtrafik	Löpande verksamhet där respektive finanssär har stor påverkan på kommande trafikavtals utformning	✓
Förvalta och utveckla verksamhetssystem väl integrerade med andra transportsystem inkluderande biljett- och betalsystem	Ett fortsatt fokus under året har varit på utveckling av betalsystem tillsammans med övriga aktörer i Norrland.	✓
Svara för ekonomisk uppföljning och redovisa verksamhetsstatistik	Skjer via delårsbokslut 30/4 samt 31/8, men även kompletterande uppföljningsrapporter per 28/2 och 31/10. I övrigt redovisas statistik på begäran. Uppföljning sker vid de fyra rapport-tillfällena av samtliga verksamhetsmål	✓
Svara för information, marknadsföring och kundservice	Skjer löpande – fokus under året har varit att i information till resenärerna hantera Corona	✓
Föra statistik över passagerarutvecklingen	Ingår i delårsbokslut samt uppföljningsrapporter	✓
Svara för samordning av hållplatsfrågor	Skjer löpande, men ansvaret för hållplatser åligger kommunerna	✓
I miljöfrågor vara rådgivande, vägledande, och stödjande i förhållande till bolagets finanssärer, så att trafiken miljöpåverkan reduceras	Skjer framförallt i samband med upphandling av trafik då miljökraven fastställs	✓
I övrigt biträda myndigheten	Skjer löpande. Bolagets VD är också ledamot i styrgruppen för SAMÅKOLL vars syfte är att genom samverkan i länet hitta sätt att nå målen i det regionala trafikförsörjningsprogrammet	✓

Uppdrag enligt ägardirektiv punkt 5 Uppdrag

Uppdrag	Kommentar	Bolaget har bedrivit verksamhet i enlighet med de kommunala befogenheterna
Bolaget ska förvalta gällande avtal avseende upphandlad trafik samt - i egen regi eller genom avtal med andra trafikföretag upphandla och bedriva kollektivtrafik	Löpande verksamhet där respektive finanssär har stor påverkan på kommande trafikavtals utformning	✓
Förvalta samt kontinuerligt utveckla verksamhetssystem väl integrerade med andra transportsystem	Ett fokus under året har varit på utveckling av betalsystem tillsammans med övriga aktörer i Norrland	✓
Svara för ekonomisk uppföljning och redovisa verksamhetsstatistik	Skjer via delårsbokslut 30/4 samt 31/8, men även kompletterande uppföljningsrapporter per 28/2 och 31/10. I övrigt redovisas statistik på begäran. Uppföljning sker vid de fyra rapporttillfällena av samtliga verksamhetsmål	✓
Svara för information, marknadsföring och kundservice	Skjer löpande – fokus under året har varit att i information till resenärerna hantera Corona	✓
Svara för samordning av hållplatsfrågor	Skjer löpande, men ansvaret för hållplatser åligger kommunerna	✓
I miljöfrågor vara rådgivande, vägledande, och stödjande i förhållande till bolagets finanssärer, så att trafiken miljöpåverkan reduceras	Skjer framförallt i samband med upphandling av trafik då miljökraven fastställs	✓
I övrigt utföra de uppdrags som åläggs från kollektivtrafikmyndigheten enlighet med upprättad förteckning av ansvarsfördelning mellan Länstrafiken, kommuner/region och myndigheten	Skjer löpande. Arbetet med inrättande av gemensam beställningscentral i länet är exempel på ett sådant uppdrag från myndigheten	✓
I den mån det efterfrågas ska bolaget planera, upphandla och samordna färdtjänst, riksfärdtjänst, skolskjuts och sjukresor	Pågår då bolaget sedan årsskiftet övertagit ansvaret för den gemensamma beställningscentralen	✓

Bolagets mål enligt Verksamhetsplan 2021

Mål enligt verksamhetsplan 2021	Utfall
Alla resenärer som använder hjälpmedel som är max 70 *120 cm och max 300 kg ska kunna färdas i Länstrafikens tillgänglighetsanpassade bussar. Vidare ska all stomlinjetrafik och tätortstrafiken i Umeå vara utrustad med audiovisuellt utrop	98 % av alla fordon som trafikerat i stomlinjetrafiken och Ultra har rullstolsplats, ramp och lyft. 95 % av alla fordon som trafikerat i stomlinjetrafiken och Ultra har hållplatsutrop och inre informationsskyltar. Ultras utfall är 100 %.
Trafiken ska år 2020 bedrivas till 60 % med förnybart drivmedel. Denna siffra ska förbättras med 4 procentenheter per år för att vara 100 % år 2030.	✓
Nöjd medarbetar-index ska vara 8,6.	Bra resultat, men vi når inte målet
Samordningsgraden i beställningscentralen ska vara 39 %	Pandemin har påverkat detta, då regionen under stora delar av året beslutat om utglesning i fordonen

Kommentarer till målluppfyllelsen: Tillgänglighetsmålet har vi kommit närmare under året då vi infört realtidssystemet under 2020 och nu kan följa upp läget. Vi når 8,29 i nöjdmedarbetarindex, vilket är ett högt betyg, även om vi inte riktigt når målet.

Målet vad gäller samordningsgrad i beställningscentralen har under året varit omöjligt att nå, då betydligt färre resor än normalt genomförts och regionen beslutat om utglesning i fordonen vilket gällde större delen av året, men lättades under hösten. Under januari – oktober samordnades drygt 31 % av resorna.

Även om vi inte uppfyller alla mål, finns det utifrån målsättningarna i verksamhetsplanen ingenting som säger att vi inte hållit oss inom ramen för de kommunala befogenheterna.

Grundprinciper för de kommunala befogenheterna

Lokaliseringsprincipen - innebär för Länstrafiken att vi bara ska bedriva verksamhet inom vårt geografiska område, Västerbottens län. Det har vi också gjort och i den mån vi har gemensamma trafikavtal med annat län delar vi på kostnader och intäkter.

Likställighetsprincipen – innebär för Länstrafiken att vi ska behandla alla lika, vilket vi också gör. Vi har rutiner för att hantera resenärers synpunkter och reklamationer och arbetar löpande med att utveckla dessa. Vi ställer också krav i våra trafikavtal som styr trafikföretagens agerande gentemot resenärerna.

Självkostnadsprincipen – innebär för Länstrafiken att vi inte får ta ut mera biljettintäkter än vad verksamheten kostar och det gör vi inte.

Sammanfattning:

Analysen visar att, trots att vi under 2021 inte uppfyller alla mål i verksamhetsplanen, har bolaget agerat inom ramen för de kommunala befogenheterna.

Denna rapport har fastställts av styrelsen 2022-02-04 § 274

Bilagor:

Bilaga 1: Sammanställning svar styrelseenkät ordinarie ledamöter

Bilaga 2: Sammanställning svar styrelseenkät ersättare

